

Oponentský posudok habilitačnej práce Mgr. Martina Palúcha, PhD.

„Dokladový spis k habilitačnému konaniu Mgr. Martina Palúcha, PhD.“ ukazuje šírku jeho aktivít na poli vedy o filme. Tá sa rozprestiera od knižných publikácií cez vedecké štúdie publikované doma i v zahraničí, až po príležitostné aktivity na stránkach tlače, v médiách, počas festivalov a filmových prehliadok. Palúch je popri vedeckej a publicistickej práci činný aj v pedagogickej oblasti, učí na VŠMU aj AU BB a v rámci SAV je školiteľom doktorandského štúdia. Spomínaný spis o tom podáva detailné údaje a na základe spracovanej tabuľky „Rozpis kvantitatívnych údajov ku kritériám na habilitačné konanie“ Palúch spĺňa a niektorých oblastiach aj prekračuje požadované podmienky na habilitáciu (napr. počet vedeckých prác, prednášok). Toto napokon po kontrole predložených dokumentov konštatoval aj predseda VUR FTF VŠMU, prof. Ondrej Šulaj v liste, ktorý je súčasťou spisu.

Pri celkovej rôznorodosti odbornej činnosti Martina Palúcha chcem konštatovať niektoré jeho dominanty a konštanty. V prvom rade nie je predovšetkým historikom staršej slovenskej kinematografie, ako viaceró jeho kolegov, ale analytikom novej kinematografie. A ďalej, hlavne v ostatných rokoch sa zameriava prevažne (ale nie len) na dokumentárny film slovenskej proveniencie. Tieto dve špecifiká treba vyzdvihnúť, pretože, aj keď sa zaoberám prevažne divadlom a médiami, nemohlo mi ujsť, že naša filmológia je zameraná často do minulosti pred rokom 1989 a menej do najnovšieho vývinu po tomto roku. Vcelku je vlastne dobré, že sa Palúch venuje súčasnému dokumentu, ak pre nič iné, tak hlavne pre to, že si to zaslúži a že ho treba reflektovať, lebo za niekoľko uplynulých rokov sa nakrútilo dosť úspešných a pozerateľných diel, ktoré vzbudili záujem aj širšej verejnosti.

Ako habilitačnú prácu predložil Palúch svoju najnovšiu knižnú publikáciu „Cenzúra a dokumentárny film po roku 1989“. Pre vzbudenie čitateľského záujmu vhodný názov, avšak z hľadiska použitého termínu – cenzúra- akoby aj dosť paradoxný, veď sa píše o slobodnej, otvorenej, demokratickej spoločnosti, ktorá sa práve v tom roku zrodila. Palúch však má inú koncepciu a hovorí, že cenzúra stále existuje, ibaže nadobudla iné formy a spôsoby. A tu sme proti najvýznamnejšom podnete tejto knihy, pretože sa dá s týmto názorom aj polemizovať, prípadne ho niekto môže korigovať. Totiž, cenzúra oficiálne u nás neexistuje, vlastne by bola aj protiústavná, avšak na druhej strane je dostatok dôkazov, že niečo podobné sa tu predsa len vyskytuje. Ibaže to má sofistikovanejšiu podobu a skrýva sa za iné formy uplatnenia moci. Dokonca niečo veľmi podobné cenzúrnemu zákazu sa dá skrývať za niečo, čo je navonok prejavom slobody jednotlivca a demokratického systému. Napríklad sa tak dá urobiť aplikáciou ustanovení zákona o ochrane osobnosti, alebo pri redakčnej kontrole a agende setting, či pri uplatňovaní záujmov výrobnéj a vysielačnej spoločnosti.

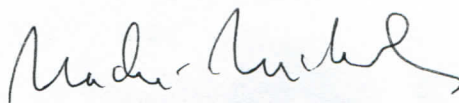
Martin Palúch vo svojej knihe postupuje cez prípadové štúdie, tvoriace kapitoly jeho knihy, teda akoby „zdola“, pričom by sa však očakával aj určitý teoretický model, ktorý by

ukázal, ako sa jednotlivé poznatky v knihe generovali a v rámci akých kritérií sa definície cenzúry uplatňovali. Niekedy totiž je naozaj dosť zložité rozoznať a odhadnúť, kedy treba ktorý zásah ako vyhodnotiť. Napríklad v rámci zákona č. 308/2000, ktorý je aproximovaný s právom Európskej únie a ktorý určuje v niektorých prípadoch aj regulačné mechanizmy, a teda dokonca aj sankcie za ich porušenie. Pritom asi ťažko hodnotiť jeho uplatňovanie ako cenzúrny zásah do slobodnej tvorby dokumentaristu.

Predložená kniha Martina Palúcha venovaná cenzúre by sa mala vnímať aj v spojitosti s jeho inou knihou, ktoré jej predchádzala – „Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989“ – kde autor píše o takpovediac viditeľnejšej stránke filmovej tvorby a sústreďuje sa na jej nesporné hodnoty, zatiaľ čo v knihe o cenzúre podáva, aj keď nie vždy systematicky a komplexne, odvrátenú stránku veci. Čo v spoločnej jednote jeho dvoch kníh robí našu kinematografiu pre čitateľa ešte plastickejšou.

Na základe predložených spisov, súpisov a dokumentácie súhlasím so začatím habilitačného konania Mrg. Martina Palúcha PhD. a po jeho úspešnom priebehu s udelením vedecko-pedagogickej hodnosti docent.

Marianka 22. apríla 2018

Prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc.